

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld. z četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 0 kr. za četrt leta. — Za tje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jeterkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnistvo je v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

K sklepu konferencije zahodno-afriške.

Pretekli teden zvršil se je slovesni sklep zahodno-afriške konferencije v Berlinu, o kateri izpregovorili smo že tudi mi nekoliko besed zavoljo nje mejnarodnopravne in kulturne važnosti. Brez šuma so tekale dotične razprave nad tri mesece v palači Bismarckovi in vender je ta diplomatska epizoda mnogo pomenitejša za razvitek mejnarodnega prava kakor marsikateri kongres, ki je vse bolj polnousten in blesteč stopil na zgodovinsko pozorišče.

Že so se bili razni narodi, Angleži, Francozi, Španjci, Portugalci, Nemci in slednji čas tudi Italijani, zagnali, da bi si osvojili dele zamorskega sveta, da bi nekako na novo odkrito zemljo afriško med se razdelili in jo vladali po načelih praktične, sebične svoje politike. Tudi Stanleya in drugih afriških neumornih preiskovalcev delo naj bi se v zahodni Afriki tako neredno izkoristilo, kakor se je to zgodilo pri odkritju Amerike v 15. stoletju! Toda zmagal je ta pot duh sočasnega napredka, duh napredujočega mejnarodnega prava. Prišlo je do državniškega shoda, ki mu je odkrito povedani namen bil, da dobi pot, po kateri bi redno in hitrejšo evropska civilizacija prihajala na afriško ozemlje. Da se to doseže, treba je bilo misliti na državo v Afriki, ki bode samosvoja, dobra z vsemi državami na zemlji in ki bode tako brez ovir spolnovala kulturno nalogo na afriški zemlji. Država ta je bila že dana, samo pripoznati jo je bilo treba kot tako. Bila je to „Mejnarodna afriška družba“, ustvarjena zgolj po neumornosti nekaterih pogumnih preiskovalcev Afrike in po velikih gmotnih žrtvah, ki jih je nepretrgano razpolagal za znanost in prosveto prevneti Leopold II., kralj Belgije. Zadnji četrtek pa je bil tisti dan, ko se je tej „Družbi“ slovesno v Berlinu pripoznala samosvojnost državna, rojstveni dan nove Kongo-države.

Idejalna svrha, ki je države prošinjala ustopivše v konferencijo, pospeševala je stvar bodoče države, toda ni bila dovolj močna, da bi na jeden mah odstranila vse zapreke, ki so na poti ležale potrebnim državnim pogodbam z „Association internationale“. Posamezne države, zlasti pa Portugalska, imele so premnogo sebičnih ozirov in tako je prišlo, da je konferencija trajala cele mesece, dasi tudi se jej je bilo odmerilo iz kraja le nekoliko tednov.

V 15. dan novembra meseca lanskega leta se je sešla konferencija v Berlinu in posvetovala se je v prvih zborih jako gladko, določila je svobodno plovstvo na Kongu in svobodno trgovino vseh narodov po nekaterih delih Afrike, kakor tudi odpravo trgovine s sužnjimi tako hitro, da se je sploh mislilo: vse bode že dognano v starem letu. Toda drugače je prišlo, ko se je začela razpravljati točka gledé pridobivanja afriškega sveta. Poslanci konferencije so namreč določili, da vsaka država, ki v bodoče na obrežju Afrike posede nove zemlje, si je osvoji ali v varstvo vzame, mora kaj takega naznaniti drugim vlastem; tudi se je ustanovilo pravilo, da se mora v vsaki posedeni pokrajini takoj postaviti tudi dovoljno oblastvo, ki bode moglo varovati pridobljena prava, svobodo trgovine in prevoza. Pri tej točki je bilo najprvo treba pregovoriti Francoze in Angleže, da so odjenjali, najtežje pa je to šlo pri Portugalcih, ki bi hudo protiveči se bodočim pravicam „Mejnarodne družbe“ kmalu bili uničili vse delo konferencije. Stoprav v 14. dan februarja podpisal se je dotični dogovor mej Portugalsko in Kongo-državo, ter tako dal konferenciji povsem dober in časten konec.

Kje pa je iskati družega, občega pomena končani konferenciji? Najprvo je poudarjati, da se je rečena stvar dobro zvršila v miru, s prijateljskim državnim sporazumljenjem. O eminentnih, vse vlasti zadevajajočih interesih se je razsodilo, širno ozemljije — trije milijoni štirjaskih kilometrov — dobili so svojega gospodarja, a počila ni nijedna puška, prelila se ni nijedna kaplja krvi! Ali to ne kaže jasno, kaj bi vsikdar imele storiti kulturne države, da se od človeštva odvrnejo groze mesarskih bojev?

Prevažna za vsacega opazujočega politika je prikazen, da se je tukaj posrečilo dobiti garancije, da bodo nova mejnarodna Kongo-država nevtralna, da se bode nevtralnost ta razprostirala čez trgovino vseh tistih narodov, ki na ozemlji „Association internationale“ kupčujejo po izrečenem načelu trgovinske in prevozne trgovine. Ta nevtralnost pa — in to je novost iz konferencije! — ostala bode ob Kongu tudi tedaj raznim državam, če bi te države v Evropi ali kje drugje imele vojne mej sabo. Z lepo besedo ustvarilo se je torej na zahodu Afrike mirno polje, v katero nikdar ne smejo seči vó-

jinski viharji drugih dežel, in da se je to zgodilo v veku mejnarodnega egoizma in brutalnega zatiranja, to oživlja vero v človeštvo! Na obrežju afriško ne sme torej stopiti vójska strast, ne sme se zgoditi, da bi grda ta evropska čarovnica begala prebivalstvo, ki teži za blaginjo in prosveto. K temu ljudomilemu načelu v pravu mejnarodnem pridružilo so se še drugo, ki bodo kolikor toliko v dobrem zmislu merodavno za bodočnost. Konferencija pripoznala je soglasno dolžnost vsake države, da v novi osvojeni zemlji postavi močno oblastvo, drugače zemlja ni „rite“ pridobljena; to se pravi, da ne zadostuje zasaditi prapor v zemljo, nego da je osvojeni zemlji ob jednom dati tudi sredstva, ki varujejo zemljo v pravicah trgovinskih in prevoznih. Določil se je s tem mejnarodnopravni red raznim narodom, kadar si osvajajo nove zemlje.

Vse te ideje pa bodo morale prebiti življenje kakor bode tudi še le zgodovina pokazala, koliko lepah nadej spolni nova Kongo-država in ali jej bode sploh živeti mogoče s svojo neoboroženo morálo mej zamorci. Konferenčne razprave kazale so, da je shod pri vsem tem imel le blage namene, dobro misel, humaniteta pota pred očmi, celo pri sklicevatelji knezu Bismarcku se ni znalo, da ne bi imel čiste vesti, vender pa ne smemo pozabiti svarila: „Timeo Danaos et dona ferentes!“ Q.

Iz državnega zbora.

Na Dunaji, 2. marca.

Mladi Plener še ni finančni minister in vzlic temu Avstrija še ni propala. Prvi finančni ženij, tako vsaj sodi on sam o sebi, mora sedeti le na poslanskem sedeži na ministerskem naslonjači pa je še zmirom Dunajevski, kateremu je pred štirimi leti prerokoval propad in fiasco. A dozdej je fiasco in blamaža le na Plenerjevi strani in k škodi združuje se še posmeh, katerega je vzbujala fina ironija fin. ministra, ko je na rešeto deval Plenerjeve številke in prazne fraze.

Govor fin. ministra Dunajevskega se je od vseh strani priznal kot najboljši, kar jih je kedaj govoril v budgetni debati. Poznalo se mu je zadoščenje, da so se pod njegovim vodstvom finančne razmere tako zboljšale, da je skoraj dosežen tisti cilj, po katerem so se dozdej vsa ministerstva zastonj vspenjala, odprava deficita. Posojil je le treba

LISTEK.

Častiti gospod dr. J. Z.!

Gospod doktor, ali se še spominjate na oni solnčni dan minule pozne jeseni, ko sva se po Rožniku sprehajala in o žalostnih razmerah naše narodne politike razgovarjala? Treba bode, rekli ste kar naravnost, iz spomina našega naroda izbrisati dogodke zadnjih tužnih let ter z nova tam začeti, kjer je ranjki očka Bleiweis delo opustil. Po stari navadi nabiral in zapisaval sem gradiivo, da bi z njim sestavil politično knjižico, ki bi imela obsoditi vse delovanje kratkovidnih ali pa kupljenih pristašev takozvane prožnosti in spravljivosti. Pobijal bi jih bil z njihovimi besedami iz prejšnje dobe ter jim kazal vse navskrižnosti, razna protislovja njih omahljive, toli elastične politike. A urednik „Slovenskega Naroda“ me je opozoril, da bi ne bilo mogoče takega spisa mej svet spraviti, ker se pri sedanjem „objektivnem“ postopanju z naočniki najostrejšimi pregledujejo vsi predali nezavisnih časopisov. Le zato sem opustil začeto delo, opustil popisovanje

te strahovite Valpurgine noči, v katerej so narodni upogljivci in kratkovidneži, narodni koristolovci in častihlepneži vladno metlo jahali! Popisal bi bil čitateljem celo neko sodnjo obravnavo, ki se je 9. dne minulega meseca julija v Kitajskem mestu To-nu godila. Izvedeli bi bili čitatelji, kako je navaden mož hotel vsemu svetu odkriti visokorodnega gospoda, mandarina s trinajstimi kitami — in strmeli bi bili, da so temu mandarinu že od nekaj ugajala vsa sredstva, ko hitro so mu kvišku pomagala. Strmeli bi bili čitatelji nad sebičnostjo rečenega mandarina, napadajočega navadnega moža, kateremu se vender ima za mnogo kit zahvaliti. Strmeli bili bi čitatelji, kako je napaden mož odbil napad ter nasprotniku pokazal orožje, pričo katerega je mandarin v čisti kitajščini pravnemu svojemu zastopniku brzojavil: „unter jeder bedingung ausgleichen“. A vse te podrobnosti prihrani si pisatelj za ono priliko, ko se nam bode politično obnebeje popolnem izjasnilo. Spominjam se nekega družega dogodka iz devete dežele, po katerej se po poročilih plačanih časnikarjev za nove narodne vlade kar mleko in med cedita. Liliputanski zastopniki so se bili sprli z ne-

znatno manjšino čukov, ki pa v deželi, razen malega gnezda, nima najmanjše zaslombe v narodu. Zakaj? Manjšina je hudo razžalila večino, večina je to razžalitev zavrnila in povrnila. Manjšina se začne kujati; — joj! groza in strah v Izraelskem taboru. Načelnik temu taboru zaman posreduje, zaman tolaži trdovratne kujavce. Ker se ti ne udajo, uda se nedolžna večina in ravno prav po besedah svetega evangelija: „Če te kdo počí po desnem lici, pomoli mu še levo“. Dunajski pismouk bil bi v deveti deželi Liliputancem lahko tožil: Kje je narodni ponos! V okviru te povesti iz devete dežele bi se dale ustanoviti še razne dogodbe, ki bi bile dogodbam v javnem življenju naše dežele podobne kot jajce jajcu; a te na tem mestu pojasnovati, bilo bi pač odveč, ker pojasnoval bi jih le državnemu pravniku. Pri tej priliki bi tudi poudarjal, da naš narod tudi moralno napreduje, da ga mi radikaleci nikakor ne bomo podivjili, kot so to bili svetu razupili najeti pisuni in v prvi strasti razjarjeni pisatelji. Pravdati se nam ni s plačanim pisunom; kajti temu ni za resnico, njemu je le zato, kar mu polni želodec, kar ugaja njegovemu gospodu najemniku. Čudim se le, kako se premiš-

za zgradbe novih železnic, kar pa je produktivno delo in množi državna aktiva.

Carnerija šibal je, kakor se je spodobilo, češ da, ako dvomi on sam na svoji zdravi pameti, tega nema minister preiskavati.

Iz celega jako samosvestnega govora se je pokazalo, da se vlada popolnem zanaša na zaupanje, katerega uživa na najvišjem mestu in da pričakuje po novih volitvah pomnožitev sedanje večine.

Po govoru, kateri je bil z dobroklicanjem in ploskanjem — ta navada se je poslednja leta ugnezdila, da si bolj sodi v gledišče, nego v parlament — vsprejet, je Taaffe roko stisnil Dunajevskemu, Plener et tutti quanti pa so bili vidno potrti tako, da so celo opuščali svoje v taci slučajih navadno sikanje.

Potem govoril je še Evzebij Čerkavsky, za katerim se je debata sklenila in sta se volila kot generalna guvernika za levico Herbst, kateri bo spet okoli sebe pihal, ko strupena kača, za desnico pa Fanderlik, ki je jako spreten v improvizovanih govorih in srečen in dovtipen v svoji polemiki. Zavrnil bode tudi neresnične in pretirane trditve Plenerjeve o slovenskih pretenzijah na Kranjskem.

Železniški odsek imel je danes sejo, v kateri se je izročil vladni predlog o zgradbi Ljubljansko-Kamniške železnice g. Obrezi, ki že izdeluje poročilo, da se stvar reši še v tej sesiji.

Postava o bolnišnih blagajnah.

— Namesto v §. 6. navedene podpore, sme se bolnike v gotovih slučajih (§ 8) oddajati v bolnišnice; tedaj odpade vse drugo plačevanje. Le v slučajih, ko bi dotičnik, ki se odda v bolnišnico, s svojim prislužkom bil živil svojo družino, izplačati se ima vsaj polovico denarne podpore.

Določbe v §§. 6., 7. in 8. so posebno važne, kakor smo že omenili, zategadelj, ker se imajo vse obstoječe bolnišne blagajne po njih preustrojiti.

Na zavarovanje za na stara leta, preskrbovanje vdov in sirot (§. 9.) se bolnišne zavarovalnice ne smejo raztezati.

Zavarovanje proti bolezni vršilo se bode torej v prihodnje po naslednjih vrstah bolniških blagajnic (§. 10).

1. po okrajnih bolniških blagajnah (Bezirks-krankenkassen),

2. po obratnih bolniških blagajnah (Betriebs-krankenkassen),

3. po stavbeno-bolniških blagajnah (Baukranken-kassen),

4. po rudniških bratovščinah (Bruderladen, Knappschaftskassen) in

5. po društvenih blagajnicah, ki so osnovane na podlagi društvenih postav.

Okrajne bolnišne blagajne

(§. 11) napraviti se imajo za vsaki sodnijski okraj, eventuelno tudi za več okrajev skupaj, ali pa tudi po več blagajnic za jeden okraj.

Udje tem blagajnam bodo vse osebe v tistem okraju, ki se morajo po §§. 1. in 2. zavarovati in ki neso upisani v kako drugo v §. 10 naštetih blagajnic.

Tudi osebe, ki neso primorane zavarovati se, smejo k tem blagajnam pristopiti.

Kot doneske uplačevati imajo udje (delavci) dve tretjini; jedno tretjino pa uplačujejo gospodarji. Za one osebe, katere svoje mezde ne dobivajo v gotovini, plačujejo celi donesek gospodarji. (§. 25.)

Doneski odmerijo se tako, da ne presežajo 2% navadne povprečne dnevne mezde, smejo se pa v gotovem slučaju povišati do 3%.

Rezervni zaklad (§. 27) se ima napraviti in vzdržati do vsote, ki je jednaka potrebščinam za dve leti. Rezervni zaklad uložiti se mora v poštne hranilnice.

Zaostali doneski izterjali se bodo po političnej oblasti (§. 36).

Obratne bolnišne blagajne.

Podjetniki, ki imajo v enem ali pa v sosednih krajih sto ali pa več delavcev, smejo napraviti lastne obratne blagajne (§. 40.), ter se k temu na predlog okrajnih blagajen zamorejo prisiliti; to pa tudi tedaj, če je z delom združena posebna nevarnost za zdravje; če je število tudi nižje nego sto oseb, ki se morajo zavarovati.

Stavbeno-bolnišne blagajne.

Politična oblastva morejo zapovedati (§. 52), da se pri stavbinskih podjetjih (železnice, kanali, cestne in vodne stavbe) potem pa pri mejasnih stavbah za dotično delavsko osebo, če traja delo dalje časa in je zadostno število delavcev, napravijo posebne bolnišne blagajne, katere se pa, kadar delo konča, zopet razpuste. (§. 55.)

Za družne bolnišne blagajne.

Udom teh blagajen ni treba pristopiti v prej omenjene blagajne (§. 56) pač pa morajo prve v gotovem, po posebnem ukazu določenem obroku svoja pravila v soglasje s §§. 6.—8. te postave spraviti, sicer to preustrojitev politična oblast sama konečno uredi.

Jednake določbe veljajo za

bolnišne blagajne po rudokopih (§. 57.)

Društvene bolnišne blagajne.

Udom teh blagajen ni treba pristopiti v omenjene, po zakonu zavarovanja proti boleznim ustanovljene blagajne, če je dotična blagajna ustanovljena na podlagi postave z dne 26. nov. l. 1852 in če se pravila glede podpore strinjajo z določbo §§. 6—8 te postave.

Terjatve, ki jih imajo zavarovanci na podlagi te postave, ne morejo se zaseči, ne eksekvirati (§. 60) isto tako tudi ne prodati ali pa odstopiti.

Podjetnikom in blagajnam ni dopuščeno s kako zavezo ali pa pogojem oškodovati interese zavarovancev in so vse take pogodbe brez veljave (§. 61.)

Podpora, ki bi se dajala komu za čas, ko bi imel tisto prijemati po določilih te postave; povrniti se mora dotični občini, korporaciji ali fondu, kateri jo je izplačal (§. 62.)

Kdor pravočasno ne naznani ustopa in izstopa delavcev (§. 66.) (te objave naložene so gospodarjem), kaznuje se za vsaki slučaj z denarno globo do 10 gld. ali po dva dni zavora.

Politična oblastva, ki imajo nalogo te blagajne ustanovljati (§. 71.) smejo od gospodarjev terjati vse potrebne izkaze o delavskem osebju.

Vse druge določbe in ukazi, ki se ne strinjajo s §. 1. in 2. te postave, se z dnem, ko stopi ta v veljavo — razveljavijo.

O notranji upravi teh blagajen in o koristi te postave, ki napravi konec na podlagi društvenega zakona z leta 1867 ustanovljenim blagajnam, spregovorimo prihodnjič.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 3. marca.

Odsek državnega zbora, ki pretresuje pristojbino novelo, je neki sklenil, da se ne izloči borzni davek iz pristojbinske predloge in predloži kot poseben zakon. Predsednik odseka grof Clam je poudarjal, da je treba predelati vso pristojbino novelo in delo pospešiti. Kljub temu je jako dvomljivo, da bi državni zbor še v tem zasedanju rešil zakon o pristojbinah.

Povedali smo že, da je oficijozni organ ruske vlade „Nord“ jako ostro pisal proti **Metodovej slavnosti**, ki jo mislijo osnovati katoliški Slovani v Velegradu. Povod takej ostrej pisavi ruskega oficijoznega lista, so gotovo mnoge laži nemških liberalnih listov, ki so v jedno mór trdili, da bode ta slavnost naperjena proti pravoslavnemu slovanstvu. Da se je mnogo Rusov dalo od njih preslepiti, ni čudno, ker večina ruskih časnikarjev in pisateljev ne čita zapadnoslovanskih listov, ampak se poučuje o naših razmerah le po pristranskih nemških židovskih novinah. Nemški listi so z veseljem ponatisnili dotičen članek oficijozna ruskega, kajti nadejali so se s tem zlasti nahujskati še bolj Madjare proti Slovanom. To se njim pa ni posrečilo. „Pester Lloyd“ njim odgovarja, da se Madjari po trditvah „Norda“ ne dajo preplašiti in preslepiti. To romanje, ki se pripravljajo, ima pred vsem le verski pomen in tedaj Madjarov strašiti ne more.

Škofvska konferenca bode neki še precej časa trajala. Škofje baje mislijo tako dolgo ostati na Dunaji, da gospodska zbornica reši v drugem branji predlogo o uredbi duhovenske plače. O konferenčnih obravnavah se pa kaj malo sliši. Nekateri listi sem ter tja objavijo kaj o tem, pa vse to so le domnevanja. Govori se, da se bode konferenca tudi posvetovala, kako bi se dalo povzdigniti katoliško časopisje, da bi moglo tekmovali z židovskim.

Dunajski liberalni listi objavljajo oklic na Dunajske gospe in dekleta, da bi osnoval skupino nemškega „Schulvereinu“. V tem oklici se naglašajo, kaka hvaležnost doni od nemških mej in jezikovnih otokov za mnoge ustanovljene šole in šolske vrte „schulvereinu“. Treba je pa marljivega delovanja, da se dobe sredstva za potrebe tega društva, ki že sedaj znašajo 300.000 gld. na leto, pa še vedno naraščajo. Nadalje se omenja, da so ženske družil mest že osnovala take krajne skupine, mej družimi tudi Nemke v Ljubljani. Ta oklic je podpisalo več gospej in gospic Dunajskih.

Vnanje države.

Časniki so mnogo pisali poslednje dni, da ima vojvoda Cumberlandski vedno več upanja, da zasede brunšviški prestol. Govorilo se je že, da se že vrše obravnave o tem. Nek oficijozni list **nemške** vlade pa pravi, da dosedaj se še o tem ni nič obravnavalo. Res se bavijo nekatere ženske roke v obližji cesarjevi s to stvarjo. A za obravnave je pa treba, da se nemški kancelar uradno bavi s stvarjo. Ko bi pa prišlo tako daleč, stavili se bodo vojvodi taki pogoji, katerih ne bode mogel izpolniti. Iz tega se razvidi, da Bismarck še nikakor ni voljen privoliti, da bi vojvoda Cumberlandski postal brunšviški vladar.

Kakor javljajo najnovejše vesti iz Londona, sedanje **anglesko** ministerstvo še nadalje ostane na krmilu. Težave za vladno pa še nikakor neso odstranjene. Morala bode od zbornic zahtevati kre-

ljen pisatelj drzne obsoditi skupni narod. Pomislil naj bi vender, kako mi vsi z rastočimi leti različno sodimo iste stvari in razmere. Pomislil naj bi vender, kako naravno je, da v svojej starosti obsojamo sedanost, da hvalimo le davno minulost, kot bi ta bila brez vseh sedanjih napak in zopernosti. Pomislil naj bi vender, da celó prirodne, od nas popolnoma nezavisne prikazke z istega stališča preso-jamo. — Koliko dandanes tožimo o hudi zimi, o hudem mrazu, o debelem snegu. Že petdeset let ljudje kaj takega ne pomnijo! In kako debela zima je bila 1878 na 79 ali od 1870 na 71, ali od 1863 na 64? Vse posledice prepuščam razsodnemu čitatelju. Ta ne bode o narodovi javni morali sodil po vladnem glasilu, ki vse, tudi najmanjše nerodnosti obeša na veliki zvon. Kakor da bi se s takimi stvarmi, s poročili o takih nerodnostih narod blazil! — Od iste strani izvira modrost onega veljaka, ki je sinoči pri slovesu toli čudne otrobe vezal. Starci ne prestando kričeti mladini: ogibaj se vseh ugodnostij in vsega veselja svoje mladosti, kajti vse je nevarno in zoperno lepemu zadržanju. A mi smo vse to uživali in bi še uživali, ko bi mogli — pa leta, leta! — Napoleon I. je rekel: „Ljudje so

otroci, in otroci potrebujejo igrac“ ter je Francozom ustanovil red častne legije. Liliputanci v deveti deželi tudi primerno cenijo te pomenljive besede slavnega Napoleona ter se tudi po njih ravnaajo. Povpraševali so celo, če jih pisatelj teh vrstic ni povzel iz Lanfreyeve: histoire de Napoleon I. in sicer brez Lanfreyevega in Napoleonovega privoljenja. V tej zadevi naj se le obrnejo do zgodopisca francoske revolucije, ki je gotovo s svojo okorno francoščino vseh pet Lanfreyevih zvezkov, če prav ne premlél, vsaj prerobkal. Ta neprestana baharija! On, Dunajsko Novo Mesto, Ljubljana in francoska revolucija — toli obširno in temeljito poznanje tega prevrata, da mu v Avstriji mej vsemi vseučiliškimi profesorji para ni — kdo se ne smije zvezi teh besed? A naši ljudje so še bolj lahkoverni in nerazsodni od Liliputancev, ki take nemogočnosti vsaj po vrhu lahko presojaajo. On se bode sedaj, kot je sinoči govornik predsednik rekel — tudi silno nepremišljeno rekel, „iz nehvaležne domovine“ prešel na Dunaj. Tam je nakopičenih obilo dotičnih zakladov. Če se bode le par let stanovitno ž njimi pečal, sprevidel bode, da je za temeljitega zgodopisca francoskega prevrata neobhodno potrebno, po-

tovati v Pariz in po francoskih knjižnicah in arhivih se potikati. In potem bode še le izpoznal, da vsega še ne ve in ne zna o vsem tem čudovitem prevratu. Potem ga bode tudi ponehala dosedanja oholost. Kateri učenjak je navajen meriti se ne z drugimi dotičnimi učenjaki, ampak z znanostjo samo, pohleven je vsak, in bolj ko se odlikuje v tej znanosti, tem manj si o sebi domišlja; kajti čim globokejšje in temeljitejšje pozna dotično znanost, tem manjši se bode samemu sebi zdel v primeri z njo obširnostjo in velikostjo. Zato so vsi v resnici veliki učenjaki toli pohlevni; ne prestando se primerjati ne z drugimi učenjaki, ampak z onim popolnim uzorom, ki si ga v svojem duhu predstavljajo; in ta uzor je neizmerno svetlejši in večji nego oni uzor, katerega si navadni ljudje predstavljajo. Pohlevni so, ker ne prestando čutijo, kako daleč so še od svojega uzora. Kako pa navadni možje in puhli učenjaki mislijo in delajo, tega pač ni treba razsodnemu čitatelju razvijati. Kaj ni temu tako? Glej le tam najbolj učenega slovenskega bogoznanca, ali glej tam slovenskega-slovanskega jezikoznanca velikana. Kolika pohlevnost! Nikdar in nikjer ne najmanjše baharije!

(Konec prih.)

dit za sudansko ekspedicijo, in tedaj se utegnejo združiti konservativci in radikali proti njej.

Bullerjev oddelek se je zato tako hitro umaknil iz Abu-Klee proti Gakdulu, ker je 6000 sudanskih ustajnikov z mnogimi topovi na potu proti Abu-Klei. — Kakor se poroča iz Kortija, prišlo je v Dongolo pismo iz Metammeha, koje je pisala neka nuna iz katoliškega misijonskega poslopja v Omdurmanu ter ima datum 3. februvarja in je adresovano na „Vincentinija v Dongoli“. To pismo pravi, da je 2000 oseb bilo ubitih v Kartumu, mej njimi general Gordon, avstrijski konzul in več Evropeev.

Jutri, to je prvo sredo v marci ob 12. uri prevzame novi predsednik severno-ameriških zedinjenih držav svojo visoko mesto. S Clevelandim uhomod v Belo hišo v Washingtonu se tudi konča gospodstvo republikanske stranke. Ta stranka ima velike zasluge za razvoj severno-ameriških držav, a poslednji čas jo je korupcija v njeni sredi tako spridila, da je le sreča za Amerikance, da se jej je izvilo krmlo iz rok. Demokrate čaka trdo delo, predno bodo iztrebili vse zlorabe, ki so se ugnezdile za vladanja republikancev.

Dopisi.

Iz Trsta 1. marca. [Izv. dop.] (Tržaškimi Slovincem.) Pomagaj si sam in Bog ti bode pomagal pravi izrek, kojega menda sploh Slovenci v prvi vrsti pa Tržaški premalo uvažamo. In vender je tako. Kako radi pač govorimo o slovenskem Trstu, o Adriji — ki je bila nekdanj slovenska, in kako malo se stori, da bi zopet slovenska postala! — 15 tisoč Slovencev nam štejejo v Trstu še celo oni, ki bi rajši danes ko jutri iztrebili zadnjega iz površja zemlje, in koliko naš je čuti, teh 15 tisoč. Pohlevno, mirno tišimo se v koticu veseli, da nas ošabni „jež“ pusti na gorkem! — Pohlevnost nam je narojena — ali ne nam v blagor.

V čem obstoji vse naše društveno življenje? Pred pustom par veselje, nekaj plesov in nekoliko preveč plesnih venčkov, ali plesnih vaj in to je — vse, menda za celo leto! Kakoršna setev, taka žetev! — Ko bi niti jedno zrnce ne padlo na sivo skalo ali nerodovitna tla, še bi bilo malo moke, majhna pogača. Urā zamujena ne verne se nikdar, in mi zamujamo mesec za mesecem, leto za letom! Kje so naši napredki? — Kje naši čini, da rešimo tlačeno narodnost in prehodnost svojo in svojih otrok? Kakor ptica strus smo, kakor otroci, ki zamiže, če jim nevarnost preti. Nevarnosti videti nečemo, misleč, da se ji tako ognemo. Nasprotnika cenimo malo, kakor bi morda s tem strli njegove sile, ki so petkrat in desetkrat večji ko naše. Est periculum in mora, bratje, gospodje! — Ne iščimo, kdo je kriv, kriv, da malo ne vso Slovenijo tlači že leto dni neka mora mlačnosti, katere se ne more otresti, ne more zdramiti iz težkih sanj, — krivi smo vsi in oni, ki ima večjo moč in več oblasti tem bolj. Ako kje, težko, tužno je stališče Slovencev na periferijah, pomoči krepke pomoči nam je treba iz osrčja Slovenije, gmotne in duševne; ali mestu te, pohujšujete nas s strastnimi bratskimi prepiri, ki morē in ugonobe žlahtna čutila domoljubnih src!

Vsi za jednega in jeden za vse stati nam je nasproti toliko ljutemu sovražniku, kakor je naša Irredenta. Le glejte jo, kako jej mladeniška naudušenost in italijanski napuh stiskata ostre pušice v roke, kako se jej budi poželenje po uzorih, ki jej blišče iz bližnjega kraljestva! Če je na Kranjskem dovoljeno brzdati sveto naudušenost z učeno mislijo g. Walterskirchn-a, da se ideja narodnosti zatonu pomika — kar bi se menda reklo po slovenski: proč z ideali v stoletji, ko boj za vsakdanji kruhek prevlada vse — skrbi naj poprej za želodec, vse drugo ti bo privrženo! — pri nas v Trstu bili bi jednaki nauki pogubonosni slovenstvu — z jednaki frazami kopali bi grob lastnemu narodu.

Slovan na dan! Lahko rečem — ali težje je to uresničiti v Trstu, kakor kjer koli si bodi. Gotovo je, da nas dosedanje delovanje — da ne rečem mlačnost — ne privede do ravnopravnosti v Trstu tudi ne 50 let — in čez 50 let menj ko danes. Dan danes živi se hitro, in kdor ne napreduje — nazaduje — to je gotovo kakor za dežjem solnce. — Napredek pa je mogoč z zedinjenimi, z združenimi močmi, posamezni ne zmore jih sto in sto zaprek, ki mu zastavljajo pot. Društvo imamo dovolj, če ne preveč. Kdor je poklican voditeljem, naj opraviči skazano mu čast in zaupanje. Olikanci! mestu dolgočasiti se v okuženi atmosferi zaduhlih kavaren, zbirajte se v zabavne, poučne pogovore — Ljubljana ima dva — 15 tisoč Tržaških Slovencev niti jeden „zabavni klub“ — spoznavajmo, poučujmo, naudušujmo se. Več

ljudij več ve. Začetek je težak, ker dvomimo nad lastnimi močmi. Zdramimo se! Rešimo, kar se da rešiti še! Strimo mi gadu glavo, katerega premila nam Avstrija redi na lastnih prsih. Dolžnost nam je, otresti jarem sužne verige, v katere nas sinove Avstrije brezobzirni tujec po svoji volji uklepa! Če sem zaslužil kazen — vrgli me boste v ječo. Zakaj? Postava, postava zapoveduje. Prav tako! Postava pravi, vsi narodi mogočne Avstrije so ravnopravni. — Zakaj tukaj jasnih določil postave ne izpolnujete? Ali si postave neso vse jednake? Jeli zapoved te bolj sveta kot one ali nasprotno? — Ali morejo tudi mej narodi biti zaničevane pastorki? In vender uči že zgoraj navedeni Walterskirchen: und jene Macht, die an der Spitze Oesterreichs steht, nur gleichberechtigte Staatsbürger und nicht solche erster oder zweiter Klasse kennt noch kennen darf! Slovenci, na delo dokler je dan! J. Bruno.

Domače stvari.

† Josip Pagliaruzzi.

Zopet je milo zapel smrtni zvon na obalih divne Soče in njega tožni glas vzbuja globoko žalost v srci vsacega narodnjaka. Izgubili smo moža, ki je imel lepo bodočnost pred seboj, ki je po svoji visoki nadarjenosti in izobraženosti, po svoji jeklenej značajnosti in marljivosti, po svojem izredno ugodnem socialnem stanju bil odmenjen, da bode prvoboritelj Goriškimi Slovincem in ponos našemu narodu, izgubili smo duhovitega pesnika in iskrenega rodoljuba.

Pokojni Josip Pagliaruzzi spolnil je jedva 26. leto, a po svojih pesniških proizvodih, priobčenih pod imenom „Krilan“ v „Lj. Zvonu“, popel se je bil že mej prve naše lirike, pridobil si že velik upliv v socialnem in političnem življenju in ljubezen vsacega, kdor je z njim občeval.

Iz njegovega kratkega življenja nam je le malo podatkov na razpolaganje. Dopršivši l. 1877 z izvrstnim vspehom gimnazijo v Gorici, šel je na vseučilišče, dovršil pravoslovne študije ter se namenil za cesarsko službo. A ko mu je lansko leto umrl oče, moral je ostaviti državno službo in prevzel je veliko očetovo posestvo v Kobaridu ob enem pa tudi c. kr. pošto, ter se z isto gorečnostjo in neumornostjo poprijel praktičnega življenja, s katero je dotlej posvečeval se študijam.

Prerana smrt uničila je mlado življenje, z njim pa vse žarne nade, ki smo jih stavili nanj. Ob njegovem prezgodnjem grobu žalujejo sorodniki in veliko število prijateljev in čestilcev, žaluje pa tudi narod slovenski, ki je z njim izgubil najzvestejega sina.

Blag mu bodi spomin in lahka zemlja!

Sorodniki pokojnega Josipa Pagliaruzzija izdali so naslednji parte:

Žalujoči podpisani sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjajo, da je

JOSIP PAGLIARUZZI

danes ob 2. popoldne, previden s sv. zakramenti za umirajoče po kratki bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Truplo se vzdigne v blagoslovljenje v torek zjutraj ob 10. v Pagliaruzzijevi hiši v ulici sv. Antona št. 4 in se popelje v farno cerkev sv. Ignacija in od tod v družbinsko rakev v Kobarid.

Sv. maše za dušo nepozabljivega ranjcega se bodo brale v kobarški cerkvi.

V Gorici 1. marcija 1885.

Matilda om. Klodič-Sabladoski, Marija, Adele, sestre. Ant. vitez Klodič-Sabladoski, deželni šolski nadzornik, svak.

— (Umrli) sta: V nedeljo gosp. J. Urbanček, dekan v Trnovem pri Ilirski Bistrici, včeraj dopoldne pa g. Karol Zavodnik, bogoslovec v Ljubljani. Ranjki se je porodil 17. marca 1863. v Žužemberku. Šolal se je v Novemestu, Kočevju in Ljubljani. Dospevši v semenišče začel je bolehati in včeraj je sklenil po 9 mesečni bolezni svoje življenje. Danes zvečer ga odpeljejo v rojstni

kraj Žužemberk kjer ga bodo jutri izročili materi zemlji. Naj v miru počivata!

— (Tiskovno pravdo) proti našemu listu prišel je bil g. Sallocher, zdravnik v Metliki in sicer zaradi nekega dopisa iz Metlike, v katerem se njegova zdravniška praksa ni baš laskavo popisavala. Tožil je našega urednika g. Železnikarja in g. A. Navratila, ki je bil pod omenjenim dopisom podpisan. Mi smo se obravnave pred porotniki že veselili, kajti nabranega je bilo toliko mikavnega in z verodostojnimi pričami podprtega gradiva, da nismo bili prav nič v strahu, kakšen bode izid. A g. Sallocher pokvaril nam je to veselje, ker je svojo tožbo umaknil.

— (Banke „Slovenije“ občni zbor) bode v sredo 4. marca ob 4. uri popoldne v dr. Ahačičevi hiši na Starem trgu.

— (Pnevmatični stroj), ki ga je mesto Ljubljansko omislilo in s katerim se bodo stranišča izpraznjevala, poskusil se je včeraj zvečer ob 5. uri na dvorišču mestne klavnice. Pri poskušnji bili so prisotni: Župan Graselli, podžupan Petričič, odborniki: Nolli, Pakič, dr. Zarnik, magistratni svetnik, tajnik, komisarja, mestni fizik in več uradnikov. Poskušnja obnesla se je izvrstno. Stroj iz tovarne Knaust-ove na Dunaji, je po izreku veščakov gosp. Samase tovarne, brez vsake hibe, deluje pa izredno hitro in dobro. V osmih minutah napolnila se je velika železna brenta, ki drži 1300 litrov, ter se potem odpeljala na polje. Smradu ni bilo skoro prav nič, ker se smradljivi plini po posebni cevi odvajajo in sproti zažigajo. S tem strojem možno je prazniti stranišča, kadarkoli kdo hoče. Delo se vrši hitro in v četrt ure je končano brez vsakega smradu in brezplačno. Hišni gospodar, ki želi, da se mu s tem pnevmatičnim strojem izprazni stranišče, naj se oglasi na magistratu. Preverjeni smo, da bode vsak razumnik posluševal se nove naprave in da se znebimo za vselej dosedanjega načina iztrebljevanja, po katerem je bila dotična hiša in vsa okolica za več ur okužena. Danes se s tem strojem dela pri novem pripravišču in pri „kresiji“.

— (Gospod deželne sodnije svetnik pl. Zhuber-Okrog) predsedoval je denašnji obravnavi pri porotnem sodišču. Izžrebal je mesto dvanaajstih porotnikov, kolikor jih ima po postavi biti, le jednajst porotnikov, ostale porotnike pa odpustil. Ko bi se bila imela obravnava pričeti, zapazilo se je, da je le jednajst porotnikov izžrebanih. Takoj ukaže g. pl. Zhuber-Okrog vsem navzočim slugam, naj teko za porotniki, da pridejo nazaj. Zdajci pričel se je pravi pravcati lov na porotnike. Nekatere dohiteli so sluge že pri sv. Jakoba mostu, mnogo pa jih je odšlo v razne kraje mesta in ni jih bilo več dobiti. Potem se je izžrebal izmej nazaj došlih porotnikov dvanajsti, kar je trajalo do 10. ure dopoldne.

— (Ponarejenih dvajset) je po Ljubljani in po okolici veliko v prometu. Treba torej biti opreznim pri prejemanji drobiža. Veliko je tudi prevrtanih dvajset in desetic, glede katerih opominimo, da c. kr. deželna glavna blagajnica tacega denarja ne vsprejema.

— (V Ljubljano vrgli) so včeraj v noči neznani lopovi na sv. Petra mostu stoječ drog z napisom: „Počasi vozite!“

— (Zblaznel) je strugar Köhrer in v svojem stanovanju na Rimski cesti vse razbil. Odveli so ga v blaznico.

— (Izpred porotnega sodišča.) Včeraj je bil zatožen 19letni Anton Mihelič hudodelstva uboja. V Sneberjih udaril je kmetskega fanta Andreja Erjavca s hrastovim kolom po glavi, da se je takoj mrtev zgrudil na tla. Obsojen je bil na štiri leta teške ječe, poostrene z postom in tamnico. Sodišču je predsedoval naddeželne sodnije svetovalec dr. Kočevar.

— (Tatvina dinamita.) Prebivalce raznih krajev v Spodnji Štajerski vznemirjevale so že dlje čase pogoste tatvine nevarnega dinamita. V Brežicah, Vidmu, Globokem in drugod zginjeval je dan na dan dinamit. Še le sedaj se je natančno zvedelo in dokazalo, da so neznani tatovi krali dinamit za omotico za ribji lov po raznih rekah zlasti v Savi ob kranjsko-štajerski meji. Po nekaterih krajih vrgla je Sava že nečuvno veliko mrtvih rib na suho. V Vidmu prijeli so v zadnje dni nekega tacega tatu, kateri bo gotovo pri preiskavi ovadil tudi druge zločince. Škoda je velika, ker so poginile po vodah skoro vse ribe.

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.